

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

Diplomsko delo

SPREMEMBA OSEBNEGA IMENA

Tanja Novak

Ljubljana, december 2012

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

DIPLOMSKO DELO

SPREMEMBA OSEBNEGA IMENA

Kandidatka: Tanja Novak
Vpisna številka: 04036743
Študijski program: Visokošolski strokovni študijski program Uprava I. stopnja
Mentor: doc. dr. Mirko Pečarič

Ljubljana, december 2012

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA

Podpisana Tanja Novak, študentka visokošolskega strokovna študijskega programa Uprava I. stopnja, z vpisno številko 04036743, sem avtorica diplomskega dela z naslovom Sprememba osebnega imena.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo delo izključno rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela,
- sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric, ki jih uporabljam v predloženem delu, navedena oz. citirana v skladu z fakultetnimi navodili,
- sem poskrbela, da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric navedena v seznamu virov, ki je sestavni element predloženega dela in je zapisan v skladu s fakultetnimi navodili,
- sem pridobila vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v predloženo delo, in sem to tudi jasno zapisala v predloženem delu,
- se zavedam, da je plagiatorstvo - predstavljanje tujih del, bodisi v obliki citata bodisi v obliki skoraj dobesebnega parafraziranja bodisi v grafični obliki, s katerim so tuje misli oz. ideje predstavljene kot moje lastne – kaznivo po zakonu (Zakon o avtorstvu in sorodnih pravicah, Ur. List RS, št. 21/95), kršitev pa se sankcionira tudi z ukrepi po pravilih univerze v Ljubljani in Fakultete za upravo,
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatorstvo lahko predstavlja za predloženo delo in za moj status na Fakulteti za upravo,
- je elektronska oblika identična s tiskano obliko diplomskega dela ter soglašam z objavo dela v zbirki »Dela FU«.

Diplomsko delo je lektorirala: Mira Demšar – medjezikovni posrednik

Ljubljana, december 2012

Podpis avtorice:

POVZETEK

Imena so stara že več tisočletij, tako ima vsaka oseba že od davnih časov svoje ime. Poleg imena pa ima dandanes vsaka oseba tudi priimek, oboje skupaj pa tvori osebno ime posameznika. Starši določijo otroku osebno ime takoj po rojstvu. Od takrat naprej otroka poznamo pod tem imenom. Ko začnemo govoriti, se v družbi zmeraj predstavljamo, vsak nas vpraša po imenu in priimku. Osebno ime je napisano na vsakem pomembnem dokumentu, tako da nas ime na nek način zaznamuje za vse življenje. V primeru, da nam ime in priimek nista všeč, si ju lahko spremenimo, vendar je za to potrebno plačati upravno takso.

Osebno ime si lahko spremenimo ob spremembi nekaterih družinsko pravnih razmerjih, kot so priznanje očetovstva, posvojitev, sklenitev zakonske zveze, razveza ali razveljavitev zakonske zveze, pa tudi na podlagi prošnje polnoletnega državljana ali zakonitega zastopnika, ki zastopa mladoletno osebo v postopku spremembe osebnega imena.

Osebno ime je zakonsko opredeljeno z Zakonom o osebnem imenu (ZOI-1), ki je v veljavi od leta 2006. Odkar je ta zakon v veljavi, ni bilo še nobene spremembe. Prejšnji zakon, ki se je nanašal na osebna imena, je bil sprejet leta 1974 z več spremembami. V zakonu o osebnem imenu je zapisano, da osebno ime vsakemu državljanu zagotavlja identiteto, varstvo njegove osebnosti in dostojanstva.

Ključne besede: osebno ime, ime, priimek, sprememba osebnega imena, matični register, Zakon o osebnem imenu (ZOI-1)

SUMMARY

CHANGE OF FULL NAME

First names date several millennia back, so that each person has had his or her first name since ancient times. Besides the first name, each person nowadays also has his or her surname, both together forming a person's full name. Parents decide about a child's full name immediately after birth and the given name is then used to identify the child. When entering society, people commonly introduce themselves by their name and surname. A person's full name is written in each important document, thus denoting the person for the entire life. In case a person does not like the given name and surname, they both can be changed, on paying an administrative fee.

A person's full name can be changed in case of changed family relations, such as: recognition of fatherhood, adoption, marriage, divorce or nullification of marriage, and also on the grounds of filing an application by an adult person, or a legal representative of a person under age.

A person's full name is defined by Personal Name Act (ZOI-1) which has been in force since 2006. So far, the law has not undergone any changes. The previous law defining full name had been passed in 1974 and had undergone several changes. In the presently valid law the definition of a person's full name is that it guarantees identity to each citizen together with protection of his or her personality and human dignity.

Key words: full name, name, surname, change of full name, central register, Personal Name Act (ZOI-1)

KAZALO

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA.....	iii
POVZETEK.....	v
SUMMARY.....	vi
KAZALO.....	vii
KAZALO PONAZORITEV	ix
1 UVOD	1
2 ZGODOVINSKI PREGLED NASTANKA OSEBNIH IMEN	3
2.1 NASTANEK IMEN.....	3
2.2 NASTANEK PRIIMKOV	3
2.3 IMENA PO IZVORU.....	4
2.4 IZBIRA IMEN DANES	4
3 MATIČNE ZADEVE IN REGISTER.....	5
3.1 NASTANEK IN RAZVOJ MATIČNIH KNJIG	5
3.2 ZAKON O OSEBNEM IMENU IZ LETA 1974.....	6
3.3 POJEM MATIČNEGA REGISTRA.....	6
3.4 VSEBINA MATIČNEGA REGISTRA	7
4 OSEBNO IME V SLOVENIJI.....	8
4.1 POJEM OSEBNEGA IMENA	8
4.2 SPLOŠNO	8
4.3 DOLOČITEV OSEBNEGA IMENA (OTROKU).....	9
4.4 KAKO IZBRATI IME?.....	10
5 SPREMEMBA OSEBNEGA IMENA	12
5.1 NAČINI SPREMEMBE OSEBNEGA IMENA	12
5.2 SPREMEMBA OSEBNEGA IMENA MLADOLETNI OSEBI	12
5.3 SPREMEMBA OSEBNEGA IMENA OB PRIZNANJU OČETOVSTVA	12
5.4 SPREMEMBA OSEBNEGA IMENA OB POSVOJITVI.....	12
5.5 SPREMEMBA PRIIMKA OB SKLENITVI ZAKONSKE ZVEZE	12
5.6 PRIIMEK PO SKLENITVI ZAKONSKE ZVEZE S TUJCEM	13
5.7 SPREMEMBA PRIIMKA PO RAZVEZI ALI RAZVELJAVITVI ZAKONSKE ZVEZE.....	13
5.8 SPREMEMBA OSEBNEGA IMENA NA PROŠNJO	13
5.9 OSEBNO IME PO SPREMEMBI SPOLA.....	14
5.10 ZADRŽKI ZA SPREMEMBO OSEBNEGA IMENA.....	15
6 SPREMEMBA OSEBNEGA IMENA V TUJINI	16
6.1 AVSTRIJA	16
6.2 NEMČIJA	16
6.3 BELGIJA	17
6.4 ITALIJA.....	17
6.5 NIZOZEMSKA.....	18
6.6 POLJSKA	18
6.7 SLOVAŠKA.....	18
6.8 ŠVICA	19

7	POSTOPEK SPREMEMBE OSEBNEGA IMENA.....	20
7.1	IZDAJA ODLOČBE O SPREMEMBI OSEBNEGA IMENA.....	20
7.2	IZDAJA ODLOČBE O SPREMEMBI IMENA OTROKU NA ŽELJO ENEGA STARŠA.....	21
7.3	IZDAJA ODLOČBE O SPREMEMBI IMENA OTROKU NA ŽELJO OBEH STARŠEV.....	22
7.4	VELJAVNOST IN VPIS SPREMEMBE OSEBNEGA IMENA.....	23
8	ANALIZA SPREMEMBE OSEBNIH IMEN, IMEN IN PRIIMKOV PO UPRAVNIH ENOTAH V SLOVENIJI.....	24
8.1	ANALIZA IZBRANIH VEČJIH IN MANJŠIH UE PO SLOVENIJI.....	24
8.2	IMENA PO SPREMEMBI.....	29
9	NAJPOGOSTEJŠA IMENA IN PRIIMKI V SLOVENIJI.....	30
9.1	NAJPOGOSTEJŠA IMENA PO SPOLU.....	30
9.2	NAJPOGOSTEJŠA DVOJNA IMENA PO SPOLU.....	31
9.3	NAJPOGOSTEJŠA IMENA, KI SE PRVIČ POJAVIJO PO LETU 1990.....	32
9.4	NAJPOGOSTEJŠI PRIIMKI.....	32
9.5	IMENA NOVOROJENČKOV.....	33
9.6	ZANIMIVOSTI: POMEN IMEN IN PRIIMKOV V SLOVENIJI IN V TUJINI.....	34
10	ZAKLJUČEK.....	36
	LITERATURA IN VIRI.....	38
	PRILOGE.....	40

KAZALO PONAZORITEV

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 1: Sprememba osebnih imen po Sloveniji od leta 2009 do 2011	24
Grafikon 2: Procent sprememb osebnih imen v večjih in manjših UE	27
Grafikon 3: Sprememba osebnih imen glede na spol v manjših UE.....	28

KAZALO TABEL

Tabela 1: Sprememba osebnih imen v Sloveniji od leta 2009 do 2011.....	24
Tabela 2: Sprememba osebnih imen v večjih UE leta 2009 in 2010	25
Tabela 3: Sprememba osebnih imen v večjih UE leta 2011.....	25
Tabela 4: Sprememba osebnih imen v manjših UE leta 2009 in 2010	26
Tabela 5: Sprememba osebnih imen v manjših UE leta 2011	26
Tabela 6: Sprememba osebnih imen glede na spol v manjših UE leta 2009, 2010 in 2011	28
Tabela 7: Najpogostejša imena po spolu	30
Tabela 8: Najpogostejša dvojna imena po spolu.....	31
Tabela 9: 5 najpogostejših imen, ki se prvič pojavijo po letu 1990	32
Tabela 10: Najpogostejši priimki	32
Tabela 11: 10 najpogostejših imen rojenih v letu 2011	33

KAZALO SLIK

Slika 1: Oblak najpogostejših imen po spolu	31
Slika 2: Oblak najpogostejših priimkov prebivalcev Slovenije	33
Slika 3: Oblak najpogostejših imen otrok, rojenih v letu 2011	34

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC IN OKRAJŠAV

UE	Upravna enota
ZOI	Zakon o osebnem imenu
ZMatR	Zakon o matičnem registru
ZUT	Zakon o upravnih taksah
ZUP	Zakon o splošnem upravnem postopku
RS	Republika Slovenija
EMŠO	Enotna matična številka občana

1 UVOD

Ste kdaj razmišljali, da bi se preimenovali? Nič nenavadnega ni, če se na UE oglasite s tovrstno željo. Ne smete si dovoliti, da vas ime, ki vam ne ugaja spravlja v slabo voljo. Mogoče bi se preimenovali zgolj zato, da bi bili pri svojem delu uspešnejši?

Namen diplomske naloge je seveda resnejše narave; predstavila naj bi postopek od izbire osebnega imena do spremembe osebnega imena, tako za mladoletne kot za polnoletne osebe. Poleg tega bo predstavljena tudi kratka zgodovina osebnega imena in najpogostejša imena po spolu, dvojna imena po spolu, najpogostejša imena, ki se prvič pojavijo po letu 1990, najpogostejši priimki in najpogostejša imena otrok rojenih v letu 2011.

Cilj diplomske naloge je predstaviti na enem mestu potek spremembe osebnega imena, zgodovino osebnega imena in primerjavo o dejanski spremembi osebnih imen po UE v Sloveniji. Marsikdo se ne zaveda posledic spremembe osebnega imena. Prvi problem se pokaže po spremembi osebnega imena pri spreminjanju vseh osebnih dokumentov, od osebne izkaznice do vozniškega dovoljenja, kar seveda ni zastoj.

V skladu s cilji moje diplomske naloge, sem si zastavila naslednji vprašanji oziroma hipotezi, ki sem ju tekom diplomskega dela raziskala in preučila ter zajela v celotni nalogi.

- Spreminjanje osebnih imen iz leta v leto narašča.
- Ali je res več sprememb osebnega imena v večjih UE kot v manjših? Kateri spol prevladuje?

Pri pisanju diplomske naloge sem uporabila različne metode dela. Z metodo zbiranja primarnih virov (zakoni, predpisi, uredbe...) in sekundarnih virov (internet, knjige) sem najprej pridobila osnovno podlago. Nato sledi metoda analize, s katero sem prikazala število sprememb osebnega imena na posameznih UE po Sloveniji in nato sem s primerjalno analizo, prikazala rezultate oz. primerjavo med UE. Skupaj z metodo analize pa sem uporabila tudi grafično metodo, tako da sem vse podatke prikazala tudi v obliki grafikona in jih interpretirala. Vse metode pa sem uporabila skupaj z opisno metodo, s katero sem združila diplomsko delo v smiselno in povezano celoto.

Za to temo sem se odločila lansko leto julija, ko sem rodila sina Maksa. Zastavilo se mi je vprašanje, kaj če mu dano ime kasneje, ko odraste ne bo všeč? Si ga lahko spremeni, kakšen je postopek v zvezi s tem? Na podlagi tega sem se odločila, da preučim postopek spremembe osebnega imena in raziščem še ostale zadeve, ki so povezane z osebnim imenom, ter jih predstavim in povzamem v diplomski nalogi.

V začetnem poglavju diplomske naloge sem predstavila zgodovino nastanka osebnega imena in priimkov. Na kratko sem predstavila tudi dejavnike, ki vplivajo na izbiro imen.

V naslednjem poglavju sem opisala matični register, njegov nastanek in razvoj, pomen pojma in vsebino le tega.

Pojem osebnega imena je v celoti predstavljen v četrtem poglavju te diplomske naloge. Poglavje zajema, kako naj bi se izbralo osebno ime in kako se določi. V nadaljnjem, petem poglavju, sem opisala vse možne spremembe osebnega imena mladoletnih oseb, spremembe osebnega imena ob posvojitvi, sklenitvi zakonske zveze in podobno. Na koncu tega poglavja sem navedla še zadržke glede spremembe osebnega imena.

Sprememba osebnega imena v tujini je opisana v šestem poglavju. Nadaljnjo poglavje opisuje potek treh postopkov, ki se izvajajo ob spremembi osebnega imena.

Osmo poglavje je bistvo moje diplomske naloge. Naredila sem analizo spremembe osebnega imena po izbranih UE po Sloveniji. Primerjala sem pet večjih in pet manjših UE med seboj od leta 2009 do leta 2011.

V zadnjem poglavju navajam najpogostejša imena in priimke v Sloveniji. Razdelila sem jih po spolu, po najpogostejših dvojnih imenih po spolu ter po najpogostejših priimkih ter na koncu še najpogostejša imena novorojenčkov, rojenih v letu 2011.

2 ZGODOVINSKI PREGLED NASTANKA OSEBNIH IMEN

2.1 NASTANEK IMEN

Kako so imena nastala, ni znano, saj jih ima človeški rod že dolga tisočletja. Tako se je človek pojavljal v družbi z imenom, ki ima določene razsežnosti in funkcije v družabnem in socialnem okolju. Vsaka stvar in tako tudi človek ima svoje ime, po katerem se spoznavamo in o tem sprašujemo. Imenoslovje ali onomastika je veda o lastnem imenu.

Veda o osebnih imenih ali antroponomastika obravnava imenoslovje, ta pa se ukvarja z imeni oseb ali osebnimi imeni. Osebna imena ali antroponimi so rojstna imena in krščanska imena pri kristjanih po krstu, priimki rodbinskih imen ter razna hišna imena, psevdonimi in vzdevki (Keber, 2001, str. 15–16).

2.2 NASTANEK PRIIMKOV

V Italiji so se pojavljali priimki že v 9. stoletju. Več kot kar koli drugega jih je moda napeljala v to, da so si višji sloji dajali priimke, kot pa to, da bi bila po njih kakršna koli družbena potreba. Dodeljevali so jih zaradi dedovanja. Kasneje so jih imeli že meščani, po njih je bila že potreba. Najkasneje so se uveljavili še v kmečkem sloju. Ko so bili že uradno povsod priimki, so se vaščani še vedno poznali le po imenih.

Počasi so se priimki širili tudi v sosednje dežele in v 14. stoletju tudi po Slovenskem ozemlju, ko so bili še redki, v 15. stol pa so jih imeli po večini, v 16. pa praktično vsi.

V času Primoža Trubarja so bili priimki tako že povsod na deželi. Najbolj nazoren vir iz teh treh stoletij o priimkih je bil pri urbarjih, to so nekakšne zemljiške knjige, v katerih so zapisovali donose posameznih zemljišč, razne dajatve in podobno (Keber, 2001, str. 40).

Poznamo naslednje navezne okoliščine za nastanek hišnega imena oziroma priimka. Te okoliščine, povezane s slovenskimi priimki, so:

- **vrsta tal, kultura:** Ledinek, Travnačkar;
- **krajevno ime, topografska oznaka kraja ali oblika zemljišča:** Blatnik, Brdnik, Breznik, Bukovnik, Gradišnik, Hočevan, Hriberšek, Jamnik, Jelovčan, Kalan, Kraševan, Lavtar, Mlakar, Pestotnik, Planinc, Požek, Razpotnik, Stražišnik, Vrhovec, Vrhovnik, Zadavec;
- **izvor priselitve:** Bezjak, Bizjak, Dolenc, nem. Hesse, Horvat, Korošec, Kranjc, Lah, Ogrin, Sorčan, Tavčar, Tedeško, Turk, Vošnjak;
- **osebne lastnosti:** Bevc, Bogataj, Debeljak, Desetnik, Erjavac, nem. Gros, nem. Klein, Kosmač, Mali, Nanut, Pust, Rus, Starc, Švarc, Vereš, Zver;
- **rastlinstvo:** Anzeljc, Boljka, Borčič, Breskvar, Bukovec, Erman, Eržen, Golar, Hrastnik, Hren, Janež, Kopriva, Koren, Kumar, Lešnik, Podlipnik, Zelnik;

- **živalske lastnosti:** Brglez, Črvek, Golob, Jarc, Jazbec, Jelen, Komar, Kos, Kragl, Maček, Mravlje, Muha, Murn, Pajk, Strnad, Ščurek, Šinkovec, Škerjanc, Volk, Zajc, Žerjav, Žohar;
- **krstno ime oziroma očetovo ime:** Abram, Adamovič, Ambrožič, Andrejčič, Bajde, Bartl, Bartol, Benedik, Danev, Danielčič, Filipič, Hace, Hacin, Jakopič, Janežič, Jerič, Jurčič, Klemenčič, Magdič, Marinc, Matko, Mihelič, Mihevc, Toman, Tomažič, Urbanc; (v tujini Johnson sin od Johna, McDonald sin od Donalda)
- **priimek (prvega) gospodarja:** domače hišno ime, domači vzdevek;
- **stan oziroma značilna poklicna dejavnost:** Bešter, Birt, Ciglar, Cvelbar, Fister, Gaiger, Hafner, Jager, Kovač, Kopčavar, Kramar, Kuhar, Lončar, Majer, Malnar, Miler, Notar, Prevec, Prevc, Ribič, Rihtaršič, Sodja, Šmid, Šuštaršič, Tkavc, Zidar, Zupan, Zupanc, Žagar, Žnidar (Toplišek, 2004, str. 37).

2.3 IMENA PO IZVORU

Imena so razdeljena na pet osnovnih skupin, saj je večina imen v Sloveniji tujega izvora. Glede na jezikovno področje in obliko ločimo (Štuhec, 1999, str. 11–12):

- slovanska imena, ki so dedščina iz pradomovine in zavzemajo pomemben delež med najpogostejšimi imeni: Bogdan, Boris, Darja, Vesna...
- hebrejska imena, ki so bila prevzeta iz svetega pisma: Ana, Adam, Benjamin, Sara...
- grška imena, ki so se razširila s krščanstvom: Agata, Aleksander, Aleš, Andrej...
- latinska imena, ki jih je razširila rimska cerkev: Albin, Alojz, Anton, Avgust...
- germanska imena je uveljavljala germanizacija: Albert, Amalija, Bernard, Žiga...

2.4 IZBIRA IMEN DANES

Na izbor in dajanje imen v današnjem času njihov pomen ne vpliva bistveno. To se bo mogoče kdaj obrnilo v prihodnosti, če bomo bolj poznali imena in njihov izvor. Zato pa na dajanje imen in njihov izbor pri nas in v Evropi vpliva v glavnem deset dejavnikov (Keber, 1996, str. 19 in Keber, 2008, str. 16):

- dejavnik tradicije (pogled nazaj na imena, ki so običajna v družini, okolju, pokrajini);
- etični dejavnik (ime naj bi izražalo koristno željo, bilo naj bi dober znak);
- verski dejavnik (npr. svetniška imena – otrok se zaupa varstvu svetnika – ali botrska imena);
- dinastični dejavnik (zgled so imena, ki so v rabi v vladarskih družinah);
- politični dejavnik (imena po državnih, političnih, revolucionarjih itd.);
- literarni dejavnik (imena pesnikov in pisateljev ter imena iz njihovih del);
- dejavnik blagoglasnosti (teža po posebno zvonečih imenih);
- dejavnik sosedstva (s tem je mišljeno izposojanje imen iz drugih jezikov – pri nas od Italijanov, Nemcev, Madžarov ter s hrvaškega in srbskega jezikovnega področja);
- dejavnik izvirnosti (izbiranje neobičajnih, redkih, opaznih imen);
- dejavnik nevpadljivosti (dajanje prednosti že dolgo znanim imenom, zavestno izogibanje modnim imenom).

3 MATIČNE ZADEVE IN REGISTER

3.1 NASTANEK IN RAZVOJ MATIČNIH KNJIG

»Začetki matičnih knjig so se pojavili že pred krščanstvom. (Cesar Avgust in judovski kralj Herod po svetem pismu). Imena krščencev in njihovih botrov so vnašali v cerkvene tabele. Tako so že v 3. stoletju imeli po cerkvah posebne imenike krščenih in umrlih. Cesar Justinijan (6. st.) je predpisal, da ob porokah sestavijo listine in jih shranijo v cerkvenih arhivih. Vsi ti vpisi so imeli značaj evidence pripadnikov krščanskih občin. Tudi v srednjem veku najdemo primere cerkvenih matic. Vodenje matičnih knjig je bilo običajno v primorskih mestih. Reformacijsko gibanje je pomen matic poudarilo, ker so nadzorovale prejem zakramentov. Tridentinski cerkveni zbor (16. st.) je uvedel obvezno vodenje rojstnih in poročnih matičnih knjig. S krepitvijo centralistične državne politike in novim vojaškim sistemom je začela država pritegovati matične knjige v delokrog državne zakonodaje. Matične knjige, ki so doslej imele izključno značaj evidence nad pripadniki verske skupnosti, so postale s tem evidenca prebivalstva za državno upravo. Z zakonodajo je prva začela posegati na področje matičnih knjig cesarica Marija Terezija. Obrazec, po katerem naj bi se v bodoče vodile matične knjige, je sestavil kraljevi urad v Šleziji. Objavili so ga z dekretom dvorne pisarne 6. oktobra 1770. Cesar Jožef II, je s patentom 20. februarja 1784 predpisal vodenje matičnih knjig tudi s strani države. Vodstvo matičnih knjig pa je poveril katoliškimi župnikom in židovskim rabinom, ki so imeli kot vodje matic funkcijo pomožnega državnega organa. Ko so bile leta 1812 v času francoske okupacije uvedene civilne matične knjige, ki so jih vodili po občinah župani, so morali župniki oddati cerkvene matice županom. V devetnajstem in dvajsetem stoletju so na območju Republike Slovenije vodili še matične knjige za člane starokatoliške, baptistične in srbske pravoslavne cerkve ter pripadnike muslimanske veroizpovedi. Pri vojaških enotah so začeli voditi matične knjige v 16. stoletju. V pristojnost vojaških duhovnikov je v Jugoslaviji je tudi spadalo vodenje matičnih knjig. Stara jugoslovanska zakonodaja je ohranila vse zakonodajne predpise o matičnih knjigah iz avstrijske dobe in podaljšala veljavnost avstrijskih zakonov. Glede matičnih knjig ni bila uvedena enotna zakonodaja. Ostal je še nadalje stari sistem cerkvenih matic. Matice je sicer urejala država, a vodstvo knjig je bilo prepuščeno cerkvenim organom. V zakonodajo o matičnih knjigah je posegel edino zakon o osebnih imenih 19. februarja 1929.« (Umek, 1972, str. 17–36).

Šturm (1996, str. 147) navaja, da v Kraljevini Jugoslaviji niso poznali enotnih razvidov osebnih stanj. Poleg državnih organov so te razvide vodili še verski organi priznanih verskih skupnosti. Državni organi so matične knjige vodili le v manjšem delu države, le v tistem delu, ki je bil svojčas v ogrski kraljevini. Na vsem drugem območju so po svojih predpisih vodili statusne razvide verski organi priznanih verskih skupnosti.

3.2 ZAKON O OSEBNEM IMENU IZ LETA 1974

Zakon o osebnem imenu iz leta 1974 je imel spremembe še v letih 1981, 1986 in 1991.

Inkret, 1996, str. 157, navaja da v nekaterih državah osebe nimajo pravice za spreminjanje osebnih imen, lahko pa jih spremenijo in dovoljujejo, če imajo za to tehten razlog. Nekdanji zvezni zakon pa je dopuščal tudi uporabo posebnih imen oz psevdonimov, dokler niso nasprotovali drugi zakonski predpisi (Inkret, 1996, str. 157).

Poznamo naslednja načela, ki so bila temelji pravice osebnega imena, ki izražajo karakteristike tega instituta (Pirnar – Grnjak, 2005, str. 6):

- **Načelo obveznosti osebnega imena:** vsaka oseba mora imeti osebno ime. Če otroku ne določijo osebnega imena starši v določenem roku, ga morajo določiti pristojni državni organ.
- **Načelo uporabe osebnega imena:** vsak mora uporabljati osebno ime, ki mu je bilo določeno.
- **Načelo varstva osebnega imena:** osebno ime je varovano s pravili upravnega, civilnega in ponekod tudi kazenskega prava. Zakon o osebnem imenu določa, da se oseba, ki uporabi tuje osebno ime kot svoje kaznuje za prekršek.
- **Načelo spremembe osebnega imena:** pravica do osebnega imena je osebnostna pravica, ki se ne more prenesti na nikogar, zato ima vsak, ki nosi določeno osebno ime, tudi pravico, da se to ime spremeni.
- **Načelo sestavljenosti osebnega imena:** osebno ime je sestavljeno iz imena in priimka. Le v takšni kombinaciji lahko opravlja svojo nalogo individualizacije in identifikacije fizičnih oseb.

Državljan Republike Slovenije, ki je imel stalno prebivališče v tujini in sklenil zakonsko zvezo v drugi državi z njenim državljanom izbere priimek te države, to je bila posebnost zakona iz leta 1974 s spremembami v letu 1991.

Če se je sprememba imena zahtevala za mladoletno osebo, ki je bila starejša kot 10 let je bila potrebna tudi njena privolitev (Pirnar – Grnjak, 2005, str. 7).

3.3 POJEM MATIČNEGA REGISTRA

ZMatR v 2. členu pravi, da je Matični register računalniško vodena baza podatkov, v katero se vpisujejo matična dejstva: rojstvo, zakonska zveza in smrt ter druga dejstva, določena z zakonom. Matični register je razvid osebnih stanj državljanek in državljanov Republike Slovenije (v nadaljevanju državljanov Republike Slovenije) in razvid rojstev, zakonskih zvez in smrti tujih državljanek in državljanov (v nadaljevanju: tujcev), ki so nastala na območju Republike Slovenije. Sestavni del matičnega registra je zbirka listin, ki so podlaga za vpis v matični register. Izpiski iz matičnega registra in potrdila, ki se izdajo na podlagi vpisov v matični register, imajo dokazno moč javnih listin.

3.4 VSEBINA MATIČNEGA REGISTRA

V matični register Republike Slovenije se vpisujejo naslednji podatki:

- podatki o rojstvu: priimek in ime, spol, dan, mesec, leto, ura in kraj rojstva, državljanstvo, EMŠO; podatki o otrokovih starših: priimek in ime, EMŠO, državljanstvo, naslov stalnega prebivališča;
- izjava o izbiri osebnega imena za pravni promet;
- priznanje, ugotovitev in izpodbijanje očetovstva ali materinstva;
- posvojitve;
- sprememba osebnega imena;
- sprememba osebnega imena staršev;
- podaljšanje in odvzem roditeljske pravice ter prenehanje tega ukrepa;
- skrbništvo ter prenehanje tega ukrepa;
- odvzem in vrnitev poslovne sposobnosti;
- pridobitev in prenehanje državljanstva;
- sprememba spola;
- podatki o sklenitvi zakonske zveze: dan, mesec, leto in kraj sklenitve zakonske zveze;
- podatki o zakoncu: priimek in ime, EMŠO, državljanstvo, naslov stalnega prebivališča, priimek po sklenitvi zakonske zveze,
- neveljavnost in prenehanje zakonske zveze;
- podatki o smrti: dan, mesec, leto, ura in kraj smrti;
- pravna podlaga vpisa (vrsta listine, kdo jo je izdal in kje se hrani);
- popravki napak in spremembe že vpisanih podatkov;
- datumi, oznake, statusi in drugi tehnični podatki, potrebni za vodenje podatkovne baze;
- podatki o registraciji istospolne partnerske skupnosti: dan, mesec, leto in kraj registracije istospolne partnerske skupnosti: podatki o partnerju: priimek in ime, EMŠO, državljanstvo, naslov stalnega prebivališča ali začasnega prebivališča partnerjev;
- neveljavnost in prenehanje istospolne partnerske skupnosti.

Osební podatki se v matičnem registru zbirajo in nadalje obdelujejo za ugotavljanje, urejanje in uveljavljanje pravic in obveznosti državljanov Republike Slovenije in tujcev, za odločanje o njihovih pravicah in obveznostih ter za druge zakonite namene. (ZMatR, 4. člen).

4 OSEBNO IME V SLOVENIJI

4.1 POJEM OSEBNEGA IMENA

»Osebno ime je pravica državljana in služi za razločevanje ter identifikacijo fizičnih oseb. Državljan je osebno ime dolžan uporabljati.

Osebo ime državljanu zagotavlja identiteto, varstvo njegove osebnosti in dostojanstva.

Pravice do svobodne izbire osebnega imena se sme omejiti le, če je to nujno za zavarovanje javne varnosti, morale ali pravic in svoboščin drugih ljudi.« (ZOI-1, 2. člen).

Le eno ključno funkcijo izpolnjuje primer osebnega imena, če ga gledamo iz zgodovinskega, etimološkega, razvojno-psihološkega ali pravnega vidika: posameznik se loči od drugih članov družbe. Ima nek prepoznavni znak, kodo, pod katero se uveljavlja in nastopa v družbi (Novak, 1997, str. 83).

4.2 SPLOŠNO

Osebno ime je ena izmed osebnostnih pravic, ki so urejene tako v slovenski ustavi kot v številnih aktih mednarodnega prava. Poglavje Slovenske ustave, ki govori o človekovih pravicah in svoboščinah, v svojem 35. členu zagotavlja nedotakljivost človekove telesne in duševne celovitosti, njegove zasebnosti ter osebnostnih pravic. Slovenska ustava zagotavlja pravno varstvo osebnostnih pravic, le v določenih primerih pa so lahko omejene samo s pravicami drugih. Pravica do osebnega imena, ki nam je dana ob rojstvu, je mednarodno priznan standard. Konvencija Združenih narodov o otrokovih pravicah, sprejeta leta 1989, navaja, da ima vsak otrok pravico, da se ga ob rojstvu vpiše v matični register rojenih in se mu hkrati določi osebno ime. V Konvencijo Združenih narodov je pristopila tudi Slovenija, zato imajo take pravice otroci tudi pri nas. (Debelak in Rakočevič, 2008, str. 88).

Celoto osebnega imena tvori ime in priimek, ki sta zase lahko sestavljena iz več besed. (ZOI-1, 3. člen).

Po 4. členu ZOI-1 sta izbrani priimek in ime za pravni promet lahko sestavljena in največ dveh besed oziroma dveh nedeljivih celot. Državljan, ki ima ali ime ali priimek sestavljeni iz več kakor dveh besed oziroma nedeljivih celot, mora podati izjavo o izbiri osebnega imena za pravni promet in izbrano osebno ime v pravnem pomenu tudi uporabljati.

5. člen ZOI-1 določa, da se osebno ime za pripadnike narodnih skupnosti (madžarske ali italijanske) vpiše v matični register v madžarski ali italijanski pisavi in obliki, če se pripadnik narodne skupnosti ne opredeli drugače.

Rok za določitev in prijavo osebnega imena.

Starši morajo osebno ime otroku določiti in ga prijaviti katerikoli UE (pristojnemu organu), to je najpozneje v 30 dneh od otrokovega rojstva. Nato pa osebno ime vpiše v matični register pristojni organ glede na kraj rojstva (ZOI-1,6. člen).

4.3 DOLOČITEV OSEBNEGA IMENA (OTROKU)

Starši otroku določijo osebno ime sporazumno.

Eden od roditeljev določi otroku ime le v primeru če drugi ni znan, ni več živ oz ne more izvrševati roditeljske pravice. Priimek običajno dobi otrok od enega od staršev, lahko pa mu določita tudi drugačen priimek.

Če starši otroka niso živi oz. ne morejo izvrševati roditeljskih pravic, ima pravico določiti otroku osebno ime oseba, ki skrbi za tega otroka s soglasjem pristojnega centra za socialno delo (ZOI-1, 7. člen).

Načelo upoštevanja koristi otroka

Osebno ime, ime ali priimek, otroka mora biti določeno v skladu z drugim odstavkom drugega člena tega zakona. Če to ni upoštevano, starše na to opozori pristojni organ, saj bi lahko izbrano osebno ime škodovalo koristim otroka.

Če starši zoper opozorilom ne spremenijo osebnega imena v petnajstih dneh, pristojni center otroka vpiše v matični register. (ZOI-1, 8. člen).

Prijava osebnega imena otroka, če ni sporazuma staršev

Če se starša ne moreta sporazumeti o imenu otroka in le tega ne prijavita v 30 dneh od rojstva, jima pomaga pri sporazumni odločitvi center za socialno delo, ki mora pri tem upoštevati varstvo otrokovih pravic, otrokov osebni razvoj in varovanje njegove koristi.

Če se starša tudi tokrat ne sporazumeta ob pomoči centra za socialno delo, potem o sporu odloči sodišče v nepravdnem postopku na predlog obeh ali enega starša. Temu predlogu mora biti tudi priloženo dokazilo o starševskemu sporazumu o otrokovem osebni imenu pristojnega centra za socialno delo. Sodišče mora pridobiti od centra za socialno delo tudi mnenje o koristih otroka (ZOI-1, 9. člen).

4.4 KAKO IZBRATI IME?

Včasih je otrok od staršev dobil takšno ime, ki bi imelo močan vpliv na otrokovo psihično in fizično moč, sedaj se obremenjujemo le s tem, ali bo otrok zadovoljen s svojim imenom, česar pa pri rojstvu še zdaleč ne moremo vedeti.

Okoli tretjega leta si otroci v igranju dodajo svoja, druga imena, ko pa stopijo v klopi OŠ, pa se otrok začne primerjati z vrstniki in tam psihično pokaže svojo moč ali pa jo narekujejo vrstniki njemu. Nikjer pa ni dokazano, da otroku ni vseč dano ime.

Poznamo nekaj "pravil", katerih bi se lahko držali.

Pri izbiranju naj bi soglasno starši izbrali ime, mnenja drugih so dobrodošla, a volja staršev je, ali jih upoštevati ali ne.

Dobro je izgovarjati ime s priimkom, tako poslušamo in "raziskujemo", ali so primerjave imena s priimkom dobro slišane ali ne.

Dobro naj bi zvenela kratka imena in dolgi priimki oz. obratno, lahko pa gledamo na to, da ima ime toliko samoglasnikov, kot jih ima priimek.

Redka imena si težje zapomnimo ali si jih zapomnimo površno, takšna imena niso ravno v ponos otroka.

Tudi črka R v imenu je tista, ki bi mogoče dala črno točko na otrokovo ime, saj ga v otroštvu otrok težko izgovarja.

Pomanjševalnice kot so Tanči, Peterček, Maksi... lahko ostanejo na jeziki ljudi od otroštva pa tja po petdesetem.

Tudi imena, ki so slaba točka, kot npr. Rožle, ko ponazarja nekega strahopetca (kot v filmu Kekec) niso za otrokovo ime, zato je mogoče bolje izbirati imena junakov.

Ime lahko izberete tudi po porodu, saj nekatera imena ponazarjajo kakšno otrokovo lastnost.

Dobro je izbirati ime, ki bi ustrezalo v vaše okolje, kako tuje ime nekje na podeželju bo zvenelo čisto drugače kot nekje v mestu, saj bi se na takšna imena lahko obesili tudi vrstniki.

Če se starša ne strinjata z enim imenom, lahko otroku damo dva imena, in če otroku ne bo vseč eno, mu bo mogoče drugo.

Ni priljubljeno dajati otrokom imen, ki so ravno hit TV junakov, saj bodo otroci to ime nosili še desetletja.

Mogoče bi bilo dobro preveriti število otrok z nekim imenom v vaši okolici, saj bi v šolah mogoče bile tri deklice Anje (tudi če je vsaka z drugim priimkom) in bi tako od talentiranih vrstnikov dobila ime po priimku ali njeni najboljši lastnosti (npr. Žagarca, tamala...) (Keber, 2004, str. 9-10).

5 SPREMEMBA OSEBNEGA IMENA

5.1 NAČINI SPREMEMBE OSEBNEGA IMENA

Tako mladoletnim in polnoletnim državljanom se lahko spremeni že določeno osebno ime (ZOI-1, 10. člen).

Na podlagi prošnje polnoletnega državljana ali na podlagi zakonitega zastopnika mladoletne osebe ali na podlagi nekaterih družinskopravnih razmerij se lahko spremeni celotno osebno ime, samo ime ali priimek (ZOI-1, 11. člen).

5.2 SPREMEMBA OSEBNEGA IMENA MLADOLETNI OSEBI

Po dopolnitvi devetega leta je otrok glede na svoj osebnostni razvoj sposoben izraziti svojo voljo o spremembi osebnega imena pri mladoletnih osebah, saj je prav, da soglašaja s tem (ZOI-1, 12. člen).

5.3 SPREMEMBA OSEBNEGA IMENA OB PRIZNANJU OČETOVSTVA

Novo osebno ime se lahko določi ob priznanju očetovstva na podlagi dopolnjenega 18 leta otrokove starosti. Za določitev novega osebnega imena je potrebna otrokova privolitev. Star mora biti devet let in s tem tudi sposoben izraziti svojo voljo. Na zapisnik o priznanju očetovstva mora biti podana tudi izjava o določitvi novega osebnega imena za otroka. (ZOI-1, 13. člen)

5.4 SPREMEMBA OSEBNEGA IMENA OB POSVOJITVI

Na ime posvojenega otroka lahko vpliva tudi ime posvojitelja oziroma posvojiteljice, saj lahko izbere novo osebno ime, to pa mora biti navedeno v odločbi o posvojitvi. Temu posvojenemu otroku lahko kadarkoli dodelijo tudi nov priimek, ime pa se ne sme spreminjati med 4 in 9 letom starosti. Pri devetem letu, če je glede na svoj osebnostni razvoj sposoben izraziti svojo voljo, pa je potrebna privolitev otroka, da se njegovo ime lahko spreminja. (ZOI-1, 14. člen).

5.5 SPREMEMBA PRIIMKA OB SKLENITVI ZAKONSKE ZVEZE

Ko dva vstopita v zakonsko zvezo, se sporazumno odločita, kateri priimek bosta imela. Lahko imata priimek enega ali drugega zakonca, lahko imata vsak svoj priimek in dodan priimek zakonca ali pa imata priimek zakonca in dodan svoj priimek. Izbran priimek, ki je sestavljen iz več kot le dveh besed ali nedeljivih celot, morata zakonca dati izjavo o izbiri njunega priimka za pravni promet. Ta je lahko sestavljen iz katerikoli dveh besed ali nedeljivih celot iz obeh priimkov, ki sta jih imela zakonca pred sklenitvijo zakonske zveze.

Tisti zakonec, ki se mu je priimek spremenil, mora zamenjate vse identifikacijske dokumente. (ZOI-1, 15. člen).

5.6 PRIIMEK PO SKLENITVI ZAKONSKE ZVEZE S TUJCEM

Če ima nekdo stalno prebivališče v drugi državi in je državljan Republike Slovenije ter sklene zakonsko zvezo pred organi tuje države z državljanstvom te države, lahko izbrani priimek v Republiki Sloveniji po zakonski zvezi uporablja v obliki in načinu, ki se uporablja v državi zakonca v skladu z razpoložljivim naborom črk, v skladu zakonov za zapis osebnega imena v Republiki Sloveniji in v skladu z veljavnimi predpisi te države. (ZOI-1, 16. člen).

5.7 SPREMEMBA PRIIMKA PO RAZVEZI ALI RAZVELJAVITVI ZAKONSKE ZVEZE

Ko pride do razveze zakonske veze, zakonca obdržita priimek, ki sta si ga izbrala ob sklenitvi zakonske zveze. Razvezanec lahko spremeni priimek na priimek, ki ga je imel pred sklenitvijo zakonske zveze v šestih mesecih z izjavo na svoji UE. Izjavo o spreminjanju lahko poda le, če v času zakonske zveze ni spreminjal priimka. (ZOI-1, 17. člen).

Če se spreminja priimek po razvezi po preteku 6 mesecev, je potrebno plačati upravno takso. Če se spreminja osebno ime z odločbo prvič, je potrebno plačati upravno takso po tar. št. 1 ZUT (vloga) v vrednosti 3,55 EUR in po tar. št. 22 (odločba) ZUT v znesku 42,54 EUR. Za vsako naslednjo odločbo o spremembi osebnega imena, če jo zahteva stranka, se plača dvakratna vrednosti takse tar. št. 22 ZUT v vrednosti 42,54 EUR.

5.8 SPREMEMBA OSEBNEGA IMENA NA PROŠNJO

Le polnoletni državljan lahko spremeni osebno ime, samo ime, ali samo priimek. Le tisti pristojni organ odloča o prošnji za spremembo osebnega imena, pri katerem je bila le ta vložena. (ZOI-1, 18. člen).

Sprememba osebnega imena mladoletni osebi na prošnjo

Osebno ime se lahko spremeni mladoletni osebi na prošnjo zakonitih zastopnikov. Pristojni center za socialno delo mora upoštevati korist otroka če zahteva skrbnik spremembo osebnega imena.

Če starši ne živijo skupaj, lahko zahteva spremembo osebnega imena tisti od staršev, pri katerem živi otrok oz. tisti, ki mu je otrok zaupan v varstvo in vzgojo, če se s tem strinja drugi od staršev.

Center za socialno delo jima pomaga določiti sporazumno odločitev, če eden od staršev ne soglaša s spremembo mladoletnemu otroku.

Če se o novem osebnem imenu starša ne sporazumeta niti s pomočjo centra za socialno delo, potem o utemeljenosti zahtevka odloči sodišče, ki upošteva predlog enega od staršev. Da sta se starša s pomočjo centra za socialno delo sporazumela o otrokovem novemu osebnemu imenu, mora predlogu biti priloženo tudi dokazilo. Center za socialno delo poda mnenje o koristi otroka, preden sodišče odloči. Zahtevi za spremembo osebnega imena za mladoletno osebo mora biti priložena tudi odločba sodišča o utemeljenosti zahtevka.

Če je drugemu staršu odvzeta poslovna sposobnost ali roditeljska pravica ali pa če njegovega prebivališča ni mogoče ugotoviti, ni potrebno njegovo soglasje pri spremembi osebnega imena otroku. (ZOI-1, 20. člen).

5.9 OSEBNO IME PO SPREMEMBI SPOLA

»Ime kot prvi del osebnega imena v večini kultur kaže tudi na spol nosilca. V redkih primerih se zgodi, da je določeno ime v danem kulturnem okolju redko in iz njega ne moremo razbrati spola osebe, ki to ime nosi, ali da je ime sicer splošno poznano, pa vendar iz njega ni mogoče razbrati spola nosilca, ker se v praksi uporablja za oba spola. Tovrstna imena so dovoljena le, če ne ogrožajo javne varnosti, morale ali pravic in svoboščin drugih ljudi (tretji odstavek 2. člena ZOI-1). Prav tako slovensko pravo ne zahteva, da bi moralo ime izražati spol nosilca (izjema je ime otroka, ker bi temu nasprotovala otrokova korist).

To pomeni, da lahko transseksualna oseba na podlagi splošnih pravil ZOI-1 zahteva spremembo imena neodvisno od hormonske terapije ali kirurškega posega za spremembo spola. Osebi, ki lahko spremembo spola dokaže s potrdilom pristojne zdravstvene ustanove ali zdravnika, slovensko pravo omogoča tudi pridobitev nove EMŠO (iz nje je razviden tudi spol) in vpis novega spola (in imena) v matični register. Zasebnost osebe, ki je spremenila spol je varovana tako, da se izpiski iz matičnih evidenc o rojstvu izdajo le s podatkom o novem spolu in imenu. (brez zaznamka o spremembi spola in imena, tretji odstavek 37. člena Pravilnika o izvrševanju Zakona o matičnem registru)« (Novak in Zupančič, 2008, str. 255, 256).

Postopek spremembe osebnega imena se lahko opravi na katerikoli UE saj ni več krajevne pristojnosti. (Jerovšek in Kovač, 2008, str. 269).

5.10 ZADRŽKI ZA SPREMEMBO OSEBNEGA IMENA

Državljanu, ki je bil pravnomočno obsojen za kaznivo dejanje, se ne spreminja osebno ime, priimek ali ime, dokler trajajo pravne posledice obsodbe ali dokler kazen ni izvršena.

Če je bilo osebno ime, priimek ali ime spremenjeno nekemu državljanu, ki je v kazenskem postopku kaznivega dejanja, mora pristojni organ v treh dneh od veljavnosti spremembe o spremembah obvestiti pristojno sodišče.

Prvi in drugi odstavek tega člena, ki se nanašata prvi na kazensko evidenco in drugi na kazenski postopek, lahko z določbami petega odstavka 139 člena ZUP pristojni organ pridobi ali preveri sam, če prosilec dokazil ne priloži k prošnji za spremembo osebnega imena ali če dvomi v verodostojnost priloženih dokazil. (ZOI-1, 19. člen).

6 SPREMEMBA OSEBNEGA IMENA V TUJINI

Izbira in sprememba osebnih imen ob spremembi družinsko pravnih razmerij

6.1 AVSTRIJA

Avstrijska praksa je taka, da v zakonu rojeni otroci dobijo skupni priimek svojih staršev. V primeru, da starša ne uporabljata skupnega priimka, otroci dobijo priimek (očetov ali materin), ki sta ga starša za svoje otroke skupaj določila pred ali ob sklenitvi zakonske zveze. Če se starša o tem nista posebej izrekla, otrok avtomatsko dobi očetov priimek, nezakonski otroci pa dobijo materin priimek. Število osebnih imen ni omejeno, pogoj je le, da se mora prvo ime ujemati z otrokovim spolom. Zaročenca ob sklenitvi zakonske zveze podata izjavo o tem, kateri priimek bosta uporabljala kot skupni priimek - možev ali ženin. Če se o tem ne izrečeta, se kot skupni priimek uporablja možev priimek. Priimek je praviloma enojen. Otrok, ki je pozakonjen s poroko svojih staršev, dobi skupni priimek svojih staršev, če je star 14 let ali več, je za to potrebno njegovo soglasje. Prav tako morajo soglasje glede priimka dati posvojeni otroci, ki so stari 14 let ali več, praviloma pa dobijo priimek svojega posvojitelja oziroma posvojiteljice. (Teschner, 2005, str. 20–21).

6.2 NEMČIJA

Ko se zakonca poročita, uporabljata skupni zakonski priimek. Imata možnosti izbire med rojstnim priimkom obeh zakoncev in priimkom, ki ga uporabljata v času sklenitve zakonske zveze. Zakonca lahko obdržita vsak svoj priimek, če ne podata skupne izjave, kateri priimek bosta uporabljala v zakonu. Če je zakonski priimek sestavljen, se ga ne da spremeniti. Če imata starša otroka, otrok dobi zakonski priimek staršev. Če imata zakonca ločen priimek, odločata o priimku otroka. Če je skrbnik samo eden, ponavadi praviloma mati, ima otrok priimek po materi in kasneje so možne tudi družinsko pravne spremembe npr. ob posvojitvi.... V Nemčiji imajo številna večkratna imena. Vsaka oseba ima možnost spremembe imena in/ali priimka z vlogo s čemer se izda upravni akt. Pri spremembi priimka morajo obstajati zelo važni razlogi, kjer odloča organ za spremembo imena.

Sprememba priimka staršev vpliva na priimek otroka, in sicer če je otrok star manj kot 5 let, je sprememba možna in po petem letu otrok že sam sodeluje pri odločitvi – udeležen je z priključeno izjavo, ki jo poda zakoniti zastopnik; od sedmega leta naprej bi lahko podal otrok izjavo; nato od štirinajstega leta lahko otrok sam poda priključeno izjavo in je potrebno soglasje zakonitega zastopnika; po dopoljenem osemnajstem letu lahko otrok popolnoma sam poda priključeno izjavo. (Fritz, 2005, str. 28–31).

6.3 BELGIJA

Otrok, pri katerem je znan le oče, ali pa sta znana oče in mati, je priimek očetov, je običajno le eden, imen je lahko več. Zakonska zveza ne vpliva na vodenje matičnih knjig, ko se spremeni priimek zakoncev.

Ime lahko spremenijo:

- če oče naknadno prizna otroka, lahko v roku enega leta dobi otrok njegov priimek;
- če je otrok posvojen, ima popolnoma enake pravice in dolžnosti kot otrok, rojen v zakonski zvezi, in tako tudi posvojenec dobi posvojiteljev priimek;
- če je posvojitelj le eden, dobi posvojenec njegov priimek, če pa je posvojitelj par, pa dobi posvojenec priimek moža. Lahko pa posvojenec obdrži poleg posvojiteljevega tudi svoj priimek;
- lahko pa spremenijo ime tudi uradno.

Če je razlog zelo pomemben, se lahko s kraljevim odlokom spremeni priimek, pri imenu pa ni potrebno imeti posebnih razlogov, lahko se izvrši z odločbo pravosodnega ministra. (Teschner, 2005, str. 18–19).

6.4 ITALIJA

Otrok zakonskih staršev ima priimek očeta, nezakonskih pa tistega, kateri otroka prizna prvi, pri istočasnem priznanju pa očetov priimek.

Če otrokovi starši niso znani, določi priimek uradnik. Ime otroka izbereta starša, priimek pa v primeru ugotavljanja starševstva dobi po enem od staršev. Priimki so lahko enojni, lahko pa dvojni. Otrok lahko nosi največ tri imena.

Ime in priimek se lahko spremeni, in sicer ime z dekretom generalnega državnega tožilca, priimek pa z dekretom predsednika republike.

Spremeni se lahko (Teschner, 2005, str. 19):

- če je otrok priznan kasneje kot mati, lahko dobi priimek po očetu, lahko pa obdrži še prejšnjega;
- med sklenitvijo zakonske zveze staršev dobi očetov priimek;
- popolni posvojenec dobi pravice in dolžnosti zakonskega otroka in s tem priimek posvojitelja,
- enostranska posvojitev zahteva, da prejšnji priimek obdrži in se doda še priimek posvojitelja;
- če ga posvoji zakonski par, dobi možev priimek.

6.5 NIZOZEMSKA

Nezakonski otrok dobi priimek od mame, če je zakonski, pa morata starša pred prijavo rojstva ali po njej predložiti skupno izjavo, kateri priimek bo dobil otrok in ta izjava velja za vse kasneje rojene njune otroke.

Število imen ni omejeno, priimek pa je po večini enojni. Osebe plemiškega porekla imajo priimek sestavljen iz več delov. Imena lahko spreminjajo ob priznanju očetovstva ali posvojitvi. (Teschner, 2005, str. 20).

6.6 POLJSKA

Otrok, ki je domnevno otrok materinega moža, dobi priimek po tem možu, razen če je dogovorjeno, da bo imel priimek matere; če oče ni znan je priimek materin.

V zakonu lahko za skupen priimek določita možev ali ženin priimek, in je lahko največ dvojen.

Priimek se lahko spremeni (Teschner, 2005, str. 21–22):

- če se mati poroči in otrok ni od moža matere, lahko podata izjavo, da bo priimek možev, vendar mora otrok pri trinajstih letih dati svoje soglasje;
- če sta starša stopila v zakon po otrokovem rojstvu, dobi otrok očetov priimek, če pa je starejši od trinajst let, je potrebno, da soglašata o tem;
- posvojenec s pravicami zakonskega otroka dobi priimek enega od posvojiteljev oz posvojitelja (če je le eden);
- posvojenec lahko priimek obdrži in mu dodajo še posvojiteljevega, vendar je lahko največ dvojen;
- če se zakonca razvežeta, lahko v treh mesecih spremenijo priimek na prejšnjega (če se mu je ta spremenil);
- spreminjanje imena ali priimka ob pomembnih razlogih dovoli pristojni organ.

6.7 SLOVAŠKA

Otrok dobi skupni priimek staršev, če pa ga nimata, dobi priimek ob soglasni odločitvi staršev. Otrok ima lahko največ tri imena.

Zakonca lahko obdržita dosedanje priimke, lahko pa izbereta enega od njiju.

Če zveza propade, lahko v enem letu prevzameta nekdanji priimek.

Če gre za posvojitev otroka, se mora priimek določiti v šestih mesecih in se mora razlikovati od njegovega prvotnega priimka. Ko je star petnajst let, je potrebno njegovo soglasje.

Ime ali priimek se lahko spreminja le v primeru pomembnih razlogov in ga odredi matični urad, ki je v območju stalnega prebivališča osebe. (Teschner, 2005, str. 22–23).

6.8 ŠVICA

Zakonca dodata otroku njun skupni priimek. Če je otrok rojen prej, dobi prav tako priimek, kot bi ga uporabljala v zakonu.

Nezakonski otrok dobi materin priimek. Priimek po sklenitvi zakonske zveze je možev.

Švicarji imajo dvojne priimke, število imen ni omejeno.

Spreminjanje osebnega imena poteka tako:

- otrok rojen pred sklenitvijo zakonske zveze, dobi priimek, ki ga skupno uporabljata oba zakonca;
- posvojenec dobi posvojiteljev priimek;
- če se zakonska zveza prekine, se lahko v enem letu na podlagi izjave spremeni priimek nazaj na nekdanjega.

Priimek ali ime posameznika se lahko iz pomembnih razlogov spremeni z dovoljenjem vlade kantona, v katerem živi posameznik. (Teschner, 2005, str. 22).

7 POSTOPEK SPREMEMBE OSEBNEGA IMENA

7.1 IZDAJA ODLOČBE O SPREMEMBI OSEBNEGA IMENA

Pravna podlaga pri izdaji odločbe je Zakon o osebnem imenu in Zakon o splošnem upravnem postopku.

Vlogo se dobi na spletni strani ali v sprejemni pisarni in pri referentu na UE. Stroškov postopka ni.

Vlogo za spremembo osebnega imena (priimka, imena ali celega osebnega imena) lahko vloži polnoletni državljan RS na katerikoli UE v RS. Zahteva se poda osebno pri UE.

Plačilo upravne takse ob spremembi osebnega imena: za vlogo in izdajo omenjene odločbe je potrebno plačati upravno takso po tar. št. 1 ZUT 4,54 EUR in po tar. št. 23 ZUT v znesku 54,37 EUR, kar znaša skupaj 58,91 EUR. V roku 30 dneh od veljavnosti spremembe osebnega imena pa je potrebno zamenjati osebne dokumente. Zakon o upravnih taksah pa določa, da za vsako naslednjo odločbo o spremembi osebnega imena, izdano na zahtevo stranke, se plača dvakratna vrednost takse iz 23. tarifne številke, točke 1 (torej $2 \times 54,37 \text{ EUR} + \text{taksa za vlogo po tar. št. 1 v znesku } 4,54 = 113,28 \text{ EUR}$). Če se osebno ime spreminja zaradi uskladitve osebnega imena med posameznimi evidencami in osebnimi dokumenti ali odločbami, se taksa ne plača.

UE preveri podatke po matičnem registru in pošlje preverke po kazenski evidenci in na Ministrstvo za pravosodje ali je bila oseba obsojena za kaznivo dejanje, za katero se preganja po uradni dolžnosti. Po pridobljenih preverkah se izda odločba.

Upravni organ o vlogi za spremembo osebnega imena odloči v skladu z 222. členom ZUP najpozneje v enem mesecu od dneva, ko je prejel popolno vlogo za začetek postopka.

Na podlagi 2. odstavka 21. člena ZOI velja sprememba osebnega imena na podlagi odločbe za polnoletno osebo od dneva vročitve odločbe, zato morebitna pritožba ne zadrži izvršitve. Sprememba osebnega imena je praviloma vpisana v matični register v petih dneh od dneva veljavnosti spremembe.

Način vročanja je tak, da odločbo pošljejo osebno po pošti ali z osebno vročilnico pri upravnem organu.

Ob vsaki spremembi priimka, mora oseba spremeniti tudi vse identifikacijske dokumente.

Vloga za izdajo odločbe osebnega imena je predstavljena v prilogi št. 1 na strani 40.

7.2 IZDAJA ODLOČBE O SPREMEMBI IMENA OTROKU NA ŽELJO ENEGA STARŠA

Pravna podlaga pri izdaji odločbe je Zakon o osebnem imenu in Zakon o splošnem upravnem postopku.

Vlogo se dobi na spletni strani ali v sprejemni pisarni in pri referentu na UE. Zahteva se poda osebno pri UE. Stroškov postopka ni.

Mladoletni osebi se spremeni osebno ime na zahtevo staršev ali posvojitelja. V kolikor je otrok starejši od 9 let, je potrebno tudi njegovo soglasje za spremembo osebnega imena. Če zahteva spremembo osebnega imena skrbnik, se mora s tem strinjati pristojni skrbstveni organ, vlogi pa je potrebno priložiti soglasje centra za socialno delo. Kadar starši živijo ločeno, lahko zahtevo spremembo imena otroku tisti roditelj, pri katerem otrok živi oziroma mu je bil dodeljen. Če le-ta ne soglaša s spremembo osebnega imena otroku, staršema sporazumno odločitev pomaga doseči center za socialno delo. Če se starša tudi ob pomoči centra za socialno delo ne sporazumeta o otrokovem novem osebnem imenu, o utemeljenosti zahtevka odloči sodišče v nepravdnem postopku na predlog ena ali obeh staršev. Če med staršema mladoletnega otroka ni sporazuma, je potrebno vlogi priložiti odločbo sodišča. Do dopolnjenega osemnajstega leta se lahko otroku osebno ime spremeni tudi ob priznanju očetovstva in ob posvojitvi.

Plačilo upravne takse ob spremembi osebnega imena: za vlogo in izdajo omenjene odločbe je potrebno plačati upravno takso po tar. št. 1 ZUT 4,54 EUR in po tar. št. 23 ZUT v znesku 54,37 EUR, kar znaša skupaj 58,91 EUR. V roku 30 dneh od veljavnosti spremembe osebnega imena pa je potrebno zamenjati osebne dokumente. ZUT pa določa, da za vsako naslednjo odločbo o spremembi osebnega imena, izdano na zahtevo stranke, se plača dvakratna vrednost takse iz 23. tarifne številke, točke 1 (torej 2x54,37 EUR + taksa za vlogo po tar. št. 1 v znesku 4,54= 113,28 EUR). Če se osebno ime spreminja zaradi uskladitve osebnega imena med posameznimi evidencami in osebnimi dokumenti ali odločbami, se taksa ne plača.

Upravni organ o vlogi za spremembo osebnega imena odloči v skladu z 222. členom ZUP najpozneje v enem mesecu od dneva, ko je prejel popolno vlogo za začetek postopka.

Sprememba osebnega imena na podlagi odločbe za mladoletno osebo začne veljati z dnem dokončnosti odločbe. Sprememba osebnega imena je praviloma vpisana v matični register v petih dneh od dneva veljavnosti spremembe.

Način vročanja je tak, da odločbo pošljejo osebno po pošti ali z osebno vročilnico pri upravnem organu.

Sankcije pa nastanejo takrat, če starša ne prijavi osebna imena otroku v roku 30 dni, kazen pa je globa v višini 104,32 EUR.

Vloga za izdajo odločbe o spremembi imena otroku na željo enega starša se nahaja na strani 41 in 42 kar spada pod prilogo št. 2.

7.3 IZDAJA ODLOČBE O SPREMEMBI IMENA OTROKU NA ŽELJO OBEH STARŠEV

Pravna podlaga pri izdaji odločbe je Zakon o osebnem imenu in Zakon o splošnem upravnem postopku.

Vlogo se dobi na spletni strani ali v sprejemni pisarni in pri referentu na UE. Zahteva se poda osebno pri UE. Stroškov postopka ni.

Mladoletni osebi se spremeni osebno ime na zahtevo obeh staršev, če zahteva spremembo skrbnik je potrebno soglasje Centra za socialno delo. V primeru, da za spremembo osebnega imena za mladoletno osebo ni sporazuma staršev, odloči sodišče z odločbo o utemeljenosti razlogov, ki se priloži vlogi za spremembo osebnega imena. Za spremembo za mladoletno osebo, starejšo od devet let je potrebna tudi njena privolitev. Do dopolnjenega osemnajstega leta se lahko otroku osebno ime spremeni tudi ob priznanju očetovstva in ob posvojitvi.

Plačilo upravne takse ob spremembi osebnega imena: za vlogo in izdajo omenjene odločbe je potrebno plačati upravno takso po tar. št. 1 ZUT 4,54 EUR in po tar. št. 23 ZUT v znesku 54,37 EUR, kar znaša skupaj 58,91 EUR. V roku 30 dneh od veljavnosti spremembe osebnega imena pa je potrebno zamenjati osebne dokumente. ZUT pa določa, da za vsako naslednjo odločbo o spremembi osebnega imena, izdano na zahtevo stranke, se plača dvakratna vrednost takse iz 23. tarifne številke, točke 1 (torej 2x54,37 EUR + taksa za vlogo po tar. št. 1 v znesku 4,54= 113,28 EUR). Če se osebno ime spreminja zaradi uskladitve osebnega imena med posameznimi evidencami in osebnimi dokumenti ali odločbami, se taksa ne plača.

Upravni organ o vlogi za spremembo osebnega imena odloči v skladu z 222. členom ZUP najpozneje v enem mesecu od dneva, ko je prejel popolno vlogo za začetek postopka.

Sprememba osebnega imena na podlagi odločbe za mladoletno osebo začne veljati z dnem dokončnosti odločbe. Sprememba osebnega imena je praviloma vpisana v matični register v petih dneh od dneva veljavnosti spremembe.

Način vročanja je tak, da odločbo pošljejo osebno po pošti ali z osebno vročilnico pri upravnem organu.

Sankcije pa nastanejo takrat, če starša ne prijavita osebnega imena otroku v roku 30 dni, kazen pa je globa v višini 104,32 EUR.

Pod prilogo št. 3 spada odločba o spremembi imena otroku na željo obeh staršev, ki je na strani 43 in 44.

7.4 VELJAVNOST IN VPIS SPREMEMBE OSEBNEGA IMENA

Sprememba osebnega imena je posledica spremembe družinskopravnih razmerij. Sprememba velja od dneva podaje izjave, npr. priznanje očetovstva ali izjava o priimku po razvezi. Najpogosteje pa se zgodi s pravnomočnostjo odločbe ob posvojitvi, ob spremembi priimka s sklenitvijo zakonske zveze. Na podlagi odločbe velja za polnoletne osebe sprememba osebnega imena od dneva vročitve odločbe, za mladoletne osebe pa velja od dokončnosti odločbe. Sprememba osebnega imena se mora vpisati v matični register v prethitih dneh od veljavnosti spremembe (ZOI-1, 22. člen).

V matični register se morajo osebna imena vpisovati z naborom črk in znakov, ki so določeni z zakonom, ki ureja matični register, in s podzakonskimi akti, ki so izdani na njegovi podlagi (ZOI-1, 22. člen).

Ob možnosti sprememb osebnega imena, se mi je porajalo vprašanje, ali se lahko kdo preimenuje v Jezus Kristus, Adolf Hitler, Janez Janša, Borut Pahor, Jaka Racman in podobno.

Posameznik se ne more preimenovati v zgoraj navedena imena in na nobeni UE mu ne bi bilo ugodeno. Ime mora zagotavljati državljanu identiteto, varstvo osebnosti in dostojanstvo (ZOI-1, 2. člen). Pravica do svobodne izbire osebnega imena se lahko omeji, če je le to nujno za zavarovanje javne varnosti, morale ali pravic in drugih svoboščin. Ker imena niso točno določena, se pušča odprto pot različnim interpretacijam, katera imena zavarujejo moralo in katera ne. Na nek način se razume, da se posameznik ne bi mogel preimenovati v npr. Adolfa Hitlerja in enako velja tudi za poimenovanje otroka ob rojstvu (S. Z., 2010).

8 ANALIZA SPREMEMBE OSEBNIH IMEN, IMEN IN PRIIMKOV PO UPRAVNIH ENOTAH V SLOVENIJI

V nadaljevanju prikazujem analizo sprememb osebnih imen, imen in priimkov v manjših in večjih UE po Sloveniji od leta 2009 do leta 2011. Od večjih UE sem analizirala (Ljubljana, Maribor, Kranj, Koper, Murska Sobota) in od manjših UE (Piran, Metlika, Vrhnika, Mozirje, Kočevje).

8.1 ANALIZA IZBRANIH VEČJIH IN MANJŠIH UE PO SLOVENIJI

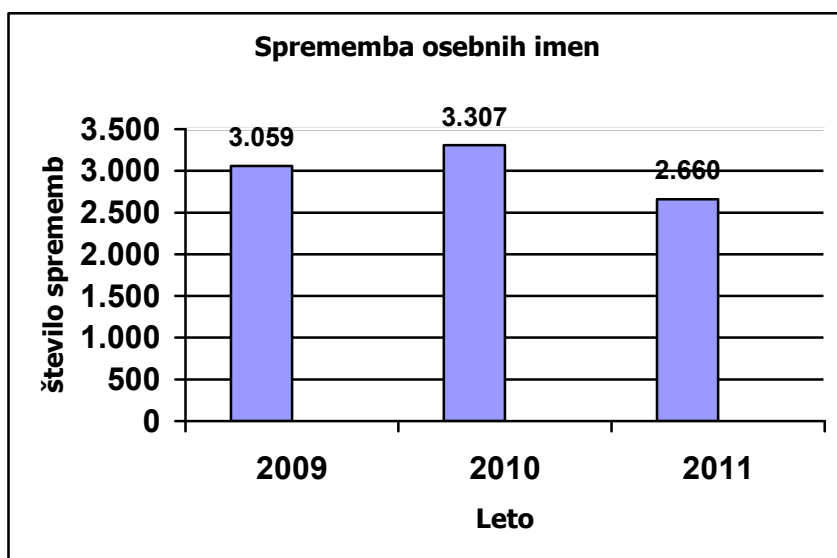
Sprememba osebnih imen, imen in priimkov v Sloveniji od leta 2009 do 2011

Tabela 1: Sprememba osebnih imen v Sloveniji od leta 2009 do 2011

		Leto 2009	Leto 2010	Leto 2011
SPREMEMBA OSEBNEGA IMENA NA PROŠNJO	sprememba imena	914	967	526
	sprememba priimka	1905	2049	1891
	sprememba imena in priimka	240	291	243
SKUPAJ		3.059	3.307	2.660

Vir: Podatkovno skladišče Ministrstva za notranje zadeve

Grafikon 1: Sprememba osebnih imen po Sloveniji od leta 2009 do 2011

Vir: Tabela 1

Pojasnilo k grafu št. 1: Iz prikazanih stolpcev je razvidno število sprememb osebnih imen od leta 2009 do leta 2011. V letu 2009 je bilo 3.059 sprememb, leto kasneje 3.307 in lansko leto 2.660. Opažamo, da je do leta 2010 naraščalo število sprememb osebnih imen po tem letu pa zmanjšalo za dobrih 600 oseb.

Tabela 2: Sprememba osebnih imen v večjih UE leta 2009 in 2010

Večje UE	Leto 2009			Leto 2010		
	Sprememba imen	Število prebivalcev	% spremenjenih imen	Sprememba imen	Število prebivalcev	% spremenjenih imen
Ljubljana	609	343463	0,18	630	346582	0,18
Maribor	181	148385	0,12	185	147787	0,13
Kranj	91	79166	0,11	102	79848	0,13
Koper	76	51915	0,15	75	52548	0,14
Murska Sobota	20	57241	0,03	36	57013	0,06
SKUPAJ	977	680170	0,14	1028	683778	0,15

Vir: Interni podatki večjih UE, 18.7.2012

Tabela 3: Sprememba osebnih imen v večjih UE leta 2011

Večje UE	Leto 2011		
	Sprememba imen	Število prebivalcev	% spremenjenih imen
Ljubljana	575	347583	0,17
Maribor	204	147569	0,14
Kranj	114	80315	0,14
Koper	60	52811	0,11
Murska sobota	41	56889	0,07
SKUPAJ	994	685167	0,14

Vir: Interni podatki večjih UE

Pojasnilo k tabeli 2 in 3: Procent sprememb osebnih imen v večjih UE po Sloveniji je v letu 2009 znašal 0,14, leta 2010 0,15 in leta 2011 0,14. Kot je razvidno je procent na začetku naraščal, nato pa se je zmanjšal. Podobno kot je razvidno iz grafa št. 1, ki prikazuje spremembe osebnih imen po vsej Sloveniji od leta 2009 do 2011, lahko tudi v tabelah št. 2 in 3, ki prikazujejo spremembe osebnih imen le v večjih UE, opazimo, da je bilo v povprečju največ sprememb opravljenih v letu 2010, le te pa so nato v letu 2011 zopet nekoliko upadle. Število sprememb je najbolj upadlo v UE Ljubljana, kjer je bilo leta 2010

opravljenih kar 630 sprememb, leto za tem pa je to število upadlo za 55. Nasprotno pa je v UE Maribor število sprememb leta 2011 v primerjavi z letom 2010 močno naraslo, iz 185 na 204. Do povečanja sprememb osebnih imen v letu 2011 je prišlo tudi v UE Kranj in Murska Sobota.

Tabela 4: Sprememba osebnih imen v manjših UE leta 2009 in 2010

Manjše UE	Leto 2009			Leto 2010		
	Sprememba imen	Število prebivalcev	% spremenjenih imen	Sprememba imen	Število prebivalcev	% spremenjenih imen
Piran	38	17558	0,22	31	17814	0,17
Metlika	8	8453	0,09	3	8424	0,03
Vrhnika	38	23508	0,16	35	23725	0,15
Mozirje	11	16321	0,07	10	16402	0,06
Kočevje	20	17734	0,11	21	17614	0,12
SKUPAJ	115	83574	0,14	100	83979	0,12

Vir: Interni podatki manjših UE, 18.7.2012

Tabela 5: Sprememba osebnih imen v manjših UE leta 2011

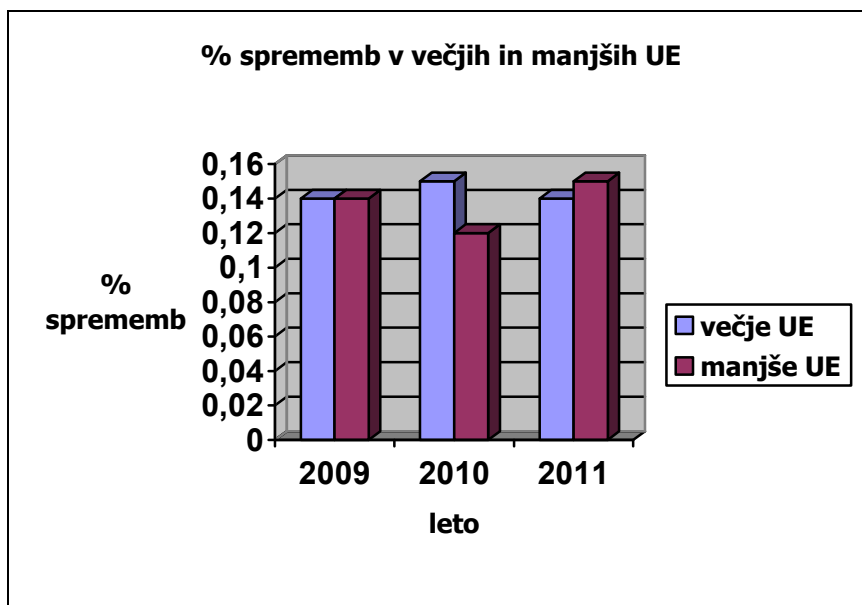
Manjše UE	Leto 2011		
	Sprememba imen	Število prebivalcev	% spremenjenih imen
Piran	46	17687	0,26
Metlika	5	8414	0,06
Vrhnika	38	24035	0,16
Mozirje	15	16350	0,09
Kočevje	26	17549	0,15
SKUPAJ	130	84035	0,15

Vir: Interni podatki manjših UE

Pojasnilo k tabeli 4 in 5: Procent sprememb osebnih imen v manjših UE po Sloveniji je v letu 2009 znašal 0,14, leta 2010 0,12 in leta 2011 0,15. V manjših UE je število sprememb osebnih imen v letu 2010 v primerjavi z letom 2009 upadlo. Število sprememb se je leta 2010 v primerjavi s predhodnim letom povečalo le v UE Kočevje in še to le za eno spremembo. Povprečno je bilo največ sprememb osebnih imen opravljenih v letu 2011. Izmed manjših UE, ki so prikazane v zgornjih dveh tabelah, UE Piran ni največja po številu

prebivalcev, je pa bilo v tej UE v vseh treh letih (2009–2011) opravljenih največ sprememb osebnih imen. Procent sprememb je bil največji v letu 2011, ko je znašal 0,26.

Grafikon 2: Procent sprememb osebnih imen v večjih in manjših UE

Vir: Tabela 2, 3, 4 in 5

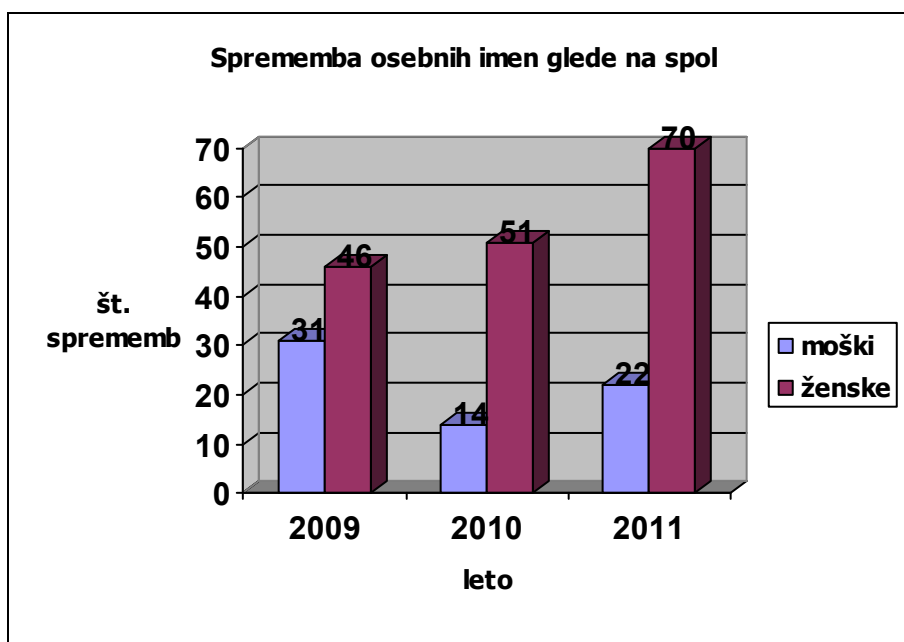
Pojasnilo k grafu št. 2: Zgornji graf prikazuje primerjavo sprememb osebnih imen (v procentih) v večjih in manjših UE. Iz grafa je razvidno, da je bilo leta 2009 tako v manjših kot tudi v večjih UE opravljenih 0,14% sprememb. Ta procent je v večjih UE nato v letu 2010 narasel in leto za tem zopet padel. Nasprotno pa je procent sprememb v manjših UE leta 2010 padel in se nato v naslednjem letu dvignil.

Tabela 6: Sprememba osebnih imen glede na spol v manjših UE leta 2009, 2010 in 2011

Manjša UE ¹	Leto 2009		Leto 2010		Leto 2011	
	moški	ženski	moški	ženski	moški	ženski
Mozirje	3	8	2	8	4	11
Metlika	4	4	1	2	2	3
Kočevje	6	14	4	17	3	23
Piran	18	20	7	24	13	33
SKUPAJ	31	46	14	51	22	70

Vir: Interni podatki manjših UE

Grafikon 3: Sprememba osebnih imen glede na spol v manjših UE

Vir: Tabela 6

Pojasnilo k grafu št. 3: Zgornji graf prikazuje število opravljenih sprememb glede na spol v manjših UE od leta 2009 do 2011. Iz njega lahko razberemo, da so ženske v vseh treh letih opravile precej večje število sprememb kot moški. Največja razlika v številu sprememb je bila v letu 2011, kjer je pri ženskah prišlo do 70 sprememb, pri moških pa le do 22. Število sprememb je pri ženskah naraščalo iz leta v leto in je bilo tako največje v

¹Iz večjih UE nisem dobila podatkov glede na spol, zato pri tej primerjavi uporabljam le podatke iz manjših upravnih enot. Manjka Vrhnika, od katere prav tako nisem dobila podatkov glede na spol.

letu 2011. Pri moških je bilo največje število sprememb opravljenih v letu 2009, ta številka je v letu 2010 padla ter se nato leta 2011 zopet dvignila, vendar ni preseгла števila sprememb, ki so bile opravljene leta 2009.

8.2 IMENA PO SPREMEMBI

Sprememba imen pri polnoletnih osebah so bile naslednje: Vera v Veronika, Mateja v Teja, Ana v Anja, Tatjana v Taja, Renata v Mojca, Sandi v Aleksander, Marijan v Marjan, Jožef v Jože, Aljoša v Bor in Beqir v Bečir...

Spremenjena imena in priimki oseb se ne ponavljajo. Ampak gre za spremembo imena iz Alenčica v Alenka, Tomas v Thomas, predvsem iz razloga, ker jih v okolici morda poznajo s krajšo obliko imena (Magdalenica v Magda, Desanka v Desa) ali modernejšo obliko npr. Marija v Maja, Bernardka v Nada... Pri spremembi priimkov pa predvsem zamenjava č v č ali obratno, ali pa sprememba v dekliški priimek po razvezi.

Mladoletnim otrokom spreminjajo priimke, ker starši sklenejo zakonsko zvezo ali zaradi razveze staršev. Otroci imajo v večini primerov očetov priimek ali pa oba, materin in očetov. Imena otrokom spreminjajo redkeje, večinoma ko gre za nekakšno vrste popravek npr. Denis v Dennis, Kristjan v Kristijan, Kleopatra Zara v Kleopatra, Nika Vesna v Nika, Marcel v Marcel Klemen, Ajdin Rene v Ajdin, Janez Jan v Jan. (Interni podatki različnih UE po Sloveniji).

9 NAJPOGOSTEJŠA IMENA IN PRIIMKI V SLOVENIJI

9.1 NAJPOGOSTEJŠA IMENA PO SPOLU

Tabela 7: Najpogostejša imena po spolu

	Moški		Ženske	
	ime	število	ime	število
1.	Franc	28.230	Marija	65.881
2.	Janez	23.690	Ana	28.115
3.	Anton	20.367	Maja	13.232
4.	Ivan	20.156	Irena	12.535
5.	Jožef	18.793	Mojca	11.463
6.	Andrej	17.352	Mateja	10.517
7.	Marko	17.299	Nataša	10.206
8.	Jože	15.335	Jožefa	10.081
9.	Marjan	13.083	Nina	9.927
10.	Peter	12.840	Barbara	9.642

Vir: SURS

Pojasnilo k tabeli št. 7: V tabeli je prikazanih 10 najpogostejših moških in ženskih imen.

Med moškimi je na prvem mestu Franc nato Janez, Anton, Ivan, Jožef, Andrej, Marko, Jože, Marjan in na zadnjem desetem mestu je Peter.

Med ženskami pa je Marija, Ana, Maja, Irena, Mojca, Mateja, Nataša, Jožefa, Nina in Barbara.

Slika 1: Oblak najpogostejših imen po spolu

Vir: SURS

9.2 NAJPOGOSTEJŠA DVOJNA IMENA PO SPOLU

Tabela 8: Najpogostejša dvojna imena po spolu

	Moški		Ženske	
	ime	število	ime	število
1.	Žan Luka	114	Ana Marija	1.216
2.	Peter Pavel	50	Marija Ana	447
3.	Franc Branko	37	Marija Magdalena	444
4.	Franc Jožef	37	Marija Terezija	92
5.	Branko Franc	30	Ivana Marija	81
6.	Valentin Zdravko	30	Marija Jožefa	78
7.	Anton Zvonko	26	Marija Majda	76
8.	Franc Marjan	25	Jožefa Marija	62
9.	Alojzij Slavko	24	Nada Marija	61
10.	Alojz Slavko	22	Majda Marija	56

Vir: SURS

Pojasnilo k tabeli št. 8: Med najpogostejšimi dvojnimi moškimi imeni je na prvem mestu Žan Luka nato Peter Pavel, Franc Branko, Franc Jožef, Branko Franc, Valentin Zdravko, Anton Zvonko, Franc Marjan, Alojzij Slavko in nazadnje Alojz Slavko.

Med ženskimi dvojnimi imeni pa je na prvem mestu Ana Marija nato Marija Ana, Marija Magdalena, Marija Terezija, Ivana Marija, Marija Jožefa, Marija Majda, Jožefa Marija, Nada Marija in Majda Marija.

9.3 NAJPOGOSTEJŠA IMENA, KI SE PRVIČ POJAVIJO PO LETU 1990

Tabela 9: 5 najpogostejših imen, ki se prvič pojavijo po letu 1990

	Moški		Ženske	
	ime	število	ime	število
1.	Tian	616	Kiara	217
2.	Mai	209	Tanaja	74
3.	Žan Luka	114	Adelisa	63
4.	Nej	81	Erin	62
5.	Tej	49	Ronja	60

Vir: SURS

Pojasnilo k tabeli št. 9: Med petimi moškimi najpogostejšimi imeni, ki se prvič pojavijo po letu 1990 je na prvem mestu Tian, nato Mai, Žan Luka, Nej in Tej.

Med ženskimi petimi najpogostejšimi imeni, ki se prvič pojavijo po letu 1990 pa ja na prvem mestu Kiara nato Tanaja, Adelisa, Erin in Ronja.

9.4 NAJPOGOSTEJŠI PRIIMKI

Tabela 10: Najpogostejši priimki

	Vse osebe	
	priimek	število
1.	Novak	11.258
2.	Horvat	9.924
3.	Kovačič	5.665
4.	Kranjc	5.639
5.	Zupančič	5.041
6.	Kovač	4.779
7.	Potočnik	4.768
8.	Mlakar	3.991
9.	Vidmar	3.920
10.	Kos	3.904

Vir: SURS

Pojasnilo k tabeli št. 10: Med 10 najpogostejšim priimki je v Sloveniji na prvem mestu priimek Novak, sledi mu Horvat, nato Kovačič, Kranjc, Zupančič, Kovač, Potočnik, Mlakar, Vidmar in na zadnjem 10 mestu je priimek Kos.

Slika 2: Oblak najpogostejših priimkov prebivalcev Slovenije

Vir: SURS

9.5 IMENA NOVOROJENČKOV

Najpogostejša imena rojenih v 2011

Tabela 11: 10 najpogostejših imen rojenih v letu 2011

Dečki			Deklice		
razvrstitev			razvrstitev		
po	ime	število	po	ime	število
pogostnosti			pogostnosti		
1	Luka	339	1	Eva	325
2	Nik	272	2	Sara	276
3	Žan	248	3	Lara	236
4	Jan	242	4	Nika	232
5	Žiga	224	5	Ana	229
6	Mark	199	6	Ema	216
7	Nejc	196	7	Zala	216
8	Matic	192	8	Lana	211
9	Anže	189	9	Neža	207
10	Filip	187	10	Julija	196

Vir: SURS

(Variante v drugih jezikih: Tanya, Tiana, Tania (Angleško); Latanya (Angleško (Afriško Ameriško)); Tania (Italijansko); Tânia (Portugalsko); Tanya (Rusko).

Tanja se uporablja v Nemčiji, Finskem, Srbiji, Hrvaškem in v Sloveniji.

– surnames.behindthename.com/

Priimek Novak se uporablja na Češkem, Poljskem, Slovaškem, Sloveniji.

Novaček na Češkem, Nowak na Poljskem, Newman v ZDA.

– expertgenealogy.com/surnamemeaning.asp

10 ZAKLJUČEK

Namen diplomske naloge je bil predstaviti postopek od izbire osebnega imena do spremembe osebnega imena za polnoletne in mladoletne osebe. Cilj diplomske naloge pa je bil predstaviti na enem mestu potek spremembe osebnega imena, zgodovino osebnega imena in primerjavo o dejanski spremembi osebnih imen po UE v Sloveniji.

V uvodu sem postavila dve hipotezi. Prva se je glasila *Spreminjanje osebnih imen iz leta v leto narašča.*

Hipotezo lahko le delno potrdim, saj je od leta 2009 do leta 2010 število sprememb osebnih imen naraščalo. V letu 2011 pa se je to število glede na leto 2010 zmanjšalo za kar 647 oseb.

Druga postavljena hipoteza je bila *Ali je res več sprememb osebnega imena v večjih upravnih enotah kot v manjših? Kateri spol prevladuje?* To hipotezo lahko potrdim.

Več je sprememb v večjih kot v manjših UE. V letu 2010 je bilo največ sprememb osebnih imen opravljenih v večjih UE, potem so pa le te v letu 2011 nekoliko upadle. Število sprememb je najbolj upadlo v UE Ljubljana. Nasprotno pa je bilo v UE Maribor je od leta 2011 z letom 2010 kar močno naraslo število sprememb osebnih imen. V letu 2011 so se povečale tudi spremembe osebnih imen v UE Kranj in UE Murska Sobota.

V UE Piran je bilo v vseh treh letih opravljenih največ sprememb osebnih imen med manjšimi UE.

Pri ženskah se spremembe osebnega imena pojavljajo pogosteje kot pri moških. V vseh manjših UE, ki sem jih analizirala so si ženske več spreminjale osebno ime.

Podatke sem dobila od večjih UE Ljubljana, Maribor, Kranj, Koper in Murska Sobota in manjših UE Piran, Metlika, Vrhnika, Mozirje in Kočevje.

Osebe si imena spreminjajo predvsem zato, ker jih okolica pozna z modernejšo obliko imena ali krajšo obliko. Priimke pa si spreminjajo predvsem zaradi zamenjave č v č ali obratno in pa sprememba v dekliški priimek po razvezi. Pri mladoletnih otrocih pa spreminjajo priimke zaradi sklenitve zakonske zveze ali ločitve.

Za spremembe osebnih imen v Sloveniji bi lahko rekla, da so kar pogoste.

Zakaj pa se ljudje odločijo za spremembo, pa je težko ugotoviti, saj jim tega pri vlogi ni treba zapisati, vpiše se le staro ime in želeno novo ime.

Osebna imena lahko spremenimo na različne načine, in sicer ob priznanju očetovstva, posvojitvi, spremembi osebnega imena mladoletni osebi, spremembi priimka po sklenitvi zakonske zveze, spremembi priimka po razvezi ali razveljavitvi zakonske zveze in spremembi osebnega imena na prošnjo za polnoletno osebo.

Ocenjujem, da se bodo ljudje vedno več odločali za spremembo imen, priimkov ali pa celega osebnega imena.

LITERATURA IN VIRI

- DEBELAK, Slavko, RAKOČEVIČ, Slobodan (2008). *Upravnopravne notranje zadeve*. Fakulteta za upravo, Ljubljana.
- INKRET, Alja (1996). Osebna stanja. V: *Upravni zbornik*. , Ljubljana, str. 153–157.
- JEROVŠEK, Tone, KOVAČ, Polonca (2008). *Posebni upravni postopki*. Fakulteta za upravo, Ljubljana.
- KEBER, Janez (1996). *Leksikon imen*. Mohorjeva družba, Celje.
- KEBER, Janez (2001). *Leksikon imen*. Mohorjeva družba, Celje.
- KEBER, Janez (2004). *Najlepša imena za novorojenčka*. Info press, Ljubljana.
- KEBER, Janez (2008). *Leksikon imen*. Mohorjeva družba, Celje.
- NOVAK, Barbara (1997). Osebno ime in človekove pravice. *Pravnik*. Letnik 52, številka 1-3, str. 83–93.
- PIRNAR GRNJAK, Dušanka (2005). Osebno ime. *Oko uprave*. Letnik 6, številka 14, str. 6–9.
- ŠTUHEC-LONČAREVIČ, Snježana (1999). *Kako ti je ime?* Statistični urad Republike Slovenije, Ljubljana.
- ŠTURM, Lovro (1996). Matične knjige. Upravni zbornik 1996, str. 147–151.
- TOPLIŠEK, Janez (2004). *Rodoslovje*. Samozaložnik J. Toplišek, Ljubljana.
- UMEK, Eva (1972). *Vodnik po matičnih knjigah za območje SR Slovenije*. 1. knjiga. Skupnost arhivov Slovenije, Ljubljana.
- (2008). Predpisi o zakonski zvezi in družinskih razmerjih s pojasnili prof. dr. Karla Zupančiča in prof. dr. Barbare Novak ter stvarnim kazalom prof. dr. Barbare Novak. Ur. list RS.
- Interni podatki različnih UE po Sloveniji
- Državni portal Republike Slovenije (2012). Dostopno 11.9.2012 na: e-uprava.gov.si/e-uprava/dogodkiPrebivalci.euprava?zdid=88
- STATISTIČNI URAD RS (2012). Demografsko socialno področje, prebivalstvo. Dostopno 26. 9. 2012 na: www.stat.si/imena.asp.
- S. Z. (2010). Sprememba imena? Ne morete se preimenovati v kar koli. MMC RTV SLO, 15. 5. 2010. Dostopno 3.12.2012 na: www.rtv slo.si/slovenija/sprememba-imena-ne-morete-se-preimenovati-v-kar-koli/230231.
- J. B (2010). Kaj pravijo zgodovinski viri o Jezusovem rojstvu. Dostopno 4.12.2012 na: blog.ognjisce.si/joze/2010/12/01/kaj-pravijo-zgodovinski-viri-o-jezusovem.
- www.mama.si/imena
- www.najblog.com/metaandolsek/item/937
- www.otroska-imena.com/index.php?find=&field=ime&search=Iskanje&page=5
- www.meaning-of-names.com/
- www.behindthename.com/articles/3.php
- surnames.behindthename.com/
- expertgenealogy.com/surnamemeaning.asp

TUJI VIRI

- TESCHNER Wolfgang (2005). *Europa hat viele Namen - Personennamen in einigen EVS - Ländern*. Ljubljana: Združenje strokovnih delavcev upravnih notranjih zadev, str. 18–23.
- FRITZ Peter (2005). *Das deutsche Namensrecht unter Berücksichtigung der Änderungen*. Ljubljana: Združenje strokovnih delavcev upravnih notranjih zadev, str. 28–31.

PREDPISI

- (2006). Zakon o osebnem imenu (ZOI-1). Ur. list RS, št. 20.
- (2003). Zakon o matičnem registru (ZMatR). Ur. list RS, št. 37/2003 Ur. list RS, št. 39/2006, 59/2006-UPB1, 106/2010, 11/2011-UPB2.
- (2000). Zakon o upravnih taksah (ZUT) Ur. list RS, št. 8/2000 Ur. list RS, št. 44/2000, 81/2000, 33/2001-ZVet-1, 45/2001-ZZVR-1, 42/2002, 18/2004, 40/2004-UPB1, 91/2005, 114/2005-UPB2, 131/2006-ZPCP-2 (5/2007 popr.), 14/2007, 42/2007-UPB3, 126/2007, 88/2010, 106/2010-UPB5.
- (1999). Zakon o splošnem upravnem postopku (ZUP) Ur. list RS, št. 80/1999 Ur. list RS, št. 70/2000, 52/2002, 73/2004, 22/2005-UPB1, 119/2005, 24/2006-UPB2, 105/2006-ZUS-1, 126/2007, 65/2008, 47/2009 Odl.US:U-I-54/06-32 (48/2009 popr.), 8/2010

PRILOGE

Priloga 1: Prošnja za spremembo osebnega imena za polnoletne osebe

PROŠNJA ZA SPREMEMBO OSEBNEGA IMENA

SEDANJI PRIIMEK: _____

SEDANJE IME: _____

EMŠO: _____

STALNO PREBIVALIŠČE: _____

PROSIM ZA SPREMEMBO

PRIIMKA NOV PRIIMEK: _____

IMENA NOVO IME: _____

DATUM: _____

PODPIS PROSILCA: _____

Priloga 2: Prošnja za spremembo osebnega imena za mladoletne osebe - vlogo vloži eden od roditeljev

VLOŽNIK

ime in priimek

EMŠO

naslov

UPRAVNA ENOTA

PROŠNJA ZA SPREMEMBO OSEBNEGA IMENA OTROKU

_____, stalno prebivajoč-a na
naslovu _____
(ime in priimek vložnika)

_____ prosim za spremembo priimka-imena
ml.

(ustrezno obkroži)

sinu-hčerki _____, roj. _____ v _____
,

stalno _____ bivajoči-emu _____ na _____ naslovu

iz priimka-imena _____ v nov priimek-ime
_____.

(ustrezno obkroži)

(ustrezno obkroži)

(podpis vložnika)

SOGLASJE OTROKA, STAREGA VEČ KOT 9 LET:

_____ soglašam s spremembo priimka-imena.
(ustrezno obkroži)

otroka)

(podpis

SOGLASJE OČETA-MATERE:

_____, roj. _____ v
_____,

stalno bivaječ-a _____ soglašam s spremembo

priimka-imena otroku.

(ustrezno obkroži)

(datum)
vložnika)

(podpis

Za prvo odločbo o spremembi osebnega imena, izdano na zahtevo taksnega zavezanca se plača taksa po tar. št. 1 in 21 ZUT.

Za vsako naslednjo odločbo o spremembi osebnega imena, izdano na zahtevo taksnega zavezanca, se plača dvakratna vrednost takse iz prejšnjega odstavka.

*Če drugi roditelj s spremembo ne soglašá, mora stranka k vlogi predložiti **odločbo sodišča**, ki odloči o utemeljenosti zahtevka.*

Priloga 3: Prošnja za spremembo osebnega imena za mladoletno osebo – vlogo vložita oba roditelja

VLOŽNIK

_____ ime
in priimek matere _____ ime in priimek očeta

EMŠO _____ EMŠO

Naslov _____ Naslov _____

UPRAVNA ENOTA

PROŠNJA ZA SPREMEMBO OSEBNEGA IMENA OTROKU

Starša _____ in _____,

stalno prebivajoča na naslovu _____ prosiva za

spremembo priimka-imena ml. sinu-hčerki _____, roj.
(ustrezno obkroži)

_____ v _____, stalno bivajoči-emu na naslovu

_____, iz priimka-imena
(ustrezno obkroži)

_____ v nov priimek-ime _____.
(ustrezno obkroži)

(datum)

(podpis očeta)

(podpis matere)

SOGLASJE OTROKA, STAREGA VEČ KOT 9 LET:

_____ soglašam s spremembo priimka-imena.

(ustrezno obkroži

(podpis otroka)

Če drugi roditelj s spremembo ne soglaša, mora stranka k vlogi predložiti **odločbo sodišča** o utemeljenosti zahtevka

Za prvo odločbo o spremembi osebnega imena, izdano na zahtevo taksnega zavezanca se plača taksa po tar. št. 1 in 21 ZUT.

Za vsako naslednjo odločbo o spremembi osebnega imena, izdano na zahtevo taksnega zavezanca, se plača dvakratna vrednost takse iz prejšnjega odstavka.